

præcepto superflua erogare in causas pias, quo nomine etiam pauperes veniunt *C. Secus N.* Porro hi, similesque loquendi modi recte possunt etiam intelligi de bonis Ecclesiasticis, ut bona non clericorum tantum, sed simul fabricæ et pauperum complectuntur. JUSTINIUS partim de bonis strictè Ecclesiasticis loquitur; partim de oblationibus fidelium novis, nondum divis, ut ipsa Authentica declarat; GREGORIUS vero de fundis et bonis ipsius Ecclesiæ, ut ex Rubrica *cit. cap.* intelligitur; S. BERNARDUS demum de clericis, qui augendis immoderate opibus student; hi enim proprie dicuntur quærere, vel habere possessionem in terra.

Ad 2um. R. 1°. N. Cons. Plures in jure testari prohibentur, ut impuberes, filii familias de rebus ad se pleno jure pertinentibus, domini tamen sunt. Unde

R. 2°. D. Ant. Non possunt testari ex defectu domini *N.* Ex impedimento proveniente ab extrinseco *C.* Hoc impedimentum provenit a lege mere Ecclesiastica, qua prohibetur clericis testari de superfluis, præter modicam quantitatem rerum mobilium, quam relinquere pauperibus, locis piis, et illis, qui viventi servierant, sive sint consanguinei, sive alii, juxta servitii meritum, *c. Relatum. 12. de Testam.* Adde: si clerici non essent domini suorum quorumlibet proventuum, sed superfluum domini essent pauperes, vel Ecclesia, vel aliæ causæ piæ, non potuissent obtinere privilegio vel Pontificis, vel Episcopi, ut de his pro libitu testarentur; neque enim S. Pontifex, ac Episcopi dare facultatem possunt cuilibet disponendi de rebus, quæ juris alieni sunt; at tamen hæc facultas data dicitur clericis omnibus in districtu urbis Romanæ ad decem milliaria; a SIXTO IV. Constit. *Etsi universis.* anno 1474. in pios, et alios quoscumque usus, a JULIO III. Constit. *Cupientes.* anno 1550. *de omnibus bonis, proventibus beneficiorum Ecclesiasticorum acquisitis, cujuscumque quantitatis, etc. quavis ultima voluntate in favorem consanguineorum et affinium, et quarumvis aliarum personarum, etc.* Item Jodoco Edmundo Episcopo Hildesiensi ab INNOCENTIO XII. anno 1691. quod refert STRYCK. *append. ad Tract. de Cautel. Testam. in fine:* quin, teste PICHLERO, *ad Tit. de Testam.* et Augustino MICHEL, in aliis Diocesisibus ex consuetudine libere testantur clerici.

Ad 3um. R. D. Prohibet, ne ditent consanguineos pauperes *N.* divites, atque ex bonis mere superfluis *C.* Sed hoc non defectu domini, sed speciali ex lege provenit, de qua nunc.

ARTICULUS II.

AN, ET EX QUO TITULO TENEANTUR CLERICI REDITUS BENEFICIALES IN CAUSAS PIAS EXPENDERE?

228. *Nota.* Nomine causæ piæ id omne intelligitur, quod tum ad cultum divinum facit, ut sunt foundationes templorum, altarium, missarum, etc. daturque pro obsequiis Deo præstitis, sacrificiis, cantu et similibus; tum ad solatium egenorum, misericordiam tam spiritualem, quam corporalem pertinet. Nec refert, quales sint pauperes, consanguinei, an alii. Unde adhuc pie expendit, qui sustentat parentes pauperes, dotat sorores inopes,

consanguineos egentes alit in studiis. Ac ne quidem excluduntur respective pauperes, qui non habent necessaria, ut vivant suo convenienter statui. Hinc et persona nobilis aliquando juvari potest ex superfluis.

Clericos obligari ad beneficia superflua expendenda in causas pias communis est Doctorum omnium, ne uno quidem, quod sciam, contradicente, assertio; ut adeo communis ea consensio, juncta simul antiqua Ecclesiæ consuetudine, ipsorumque clericorum sensu, de hac obligatione non patiatur quemquam ambigere. Eo proinde solum tota controversia recidit, quo ex jure, vel titulo ea obligatio proveniat? Eam ex justitia stricta oriri ii imprimis omnes asserunt, qui clericos negant esse beneficiorum superfluum dominos; ac præterea LAYMANN. PYRRHING. ENGEL. GORMAZ, Cardinalis SFONDRATI in *Nepotismo* §. 4. Ex jure naturali religionis hanc obligationem derivant Cardin. de LUGO, ILLSUNG, SCHMIEB de *Jure Propriet. cap. 2.*; ex jure vero naturali charitatis MOLINA, PALAO; demum ex solo jure ecclesiastico Dominicus SOTUS, LESSIUS, HAUNOLDUS alique tum Theologi tum Canonistæ plurimi; quibuscum

229. *Dico I.* Obligatio clericorum redditus beneficiales superfluos expendendi in causas pias non oritur ex justitia stricta, seu commutativa.

Prob. Nam ex parte una reddituum beneficiorum superfluum clerici verum habent dominium, ut constat ex dictis Article priorè; ex parte vero altera non potest sufficienter probari tam gravis strictaque justitiæ obligatio; ergo nec imponi debet clericis. *Prob. hæc pars.* Nam non potest dici, quod proveniat a natura talium bonorum; seculares enim officiales Ecclesiæ, licet sæpe liberalia habeant stipendia, sustentationem congruam excedentia, ea tamen omnia plene faciunt sua, deque iis ad usus quoslibet disponunt valide et licite; ergo bona illa non sunt talis naturæ, ut in usus profanos abire non possint. Nec quod ab Ecclesia, hanc obligationem specialiter imponente clericis; totum enim, quod ex decretis Pontificum et Conciliorum eruitur, est, quod Ecclesia velit bona ejusmodi pie a clericis expendi, quin meminisset obligationis *ex justitia*; imo si hæc mens fuisset Ecclesiæ, debuisset hanc sufficienter proponere, saltem aliquando in genere imperare restitutionem profane expensorum et acceptorum, eo quod restitutionis defectus gravissimum adferret causis piis detrimentum, quarum tamen cura maxima est Ecclesiæ. Nec denique, quod ab oblationibus et mente fidelium; inde enim plus non sequitur, quam optasse fideles bona a se oblata pie expendi; atque ad summum inde probari posset, si tamen possit, de quo infra, Ecclesiam, vel administratores bonorum Ecclesiæ habuisse obligationem justitiæ; ut oblationes fidelium immediate ad causas pias impenderent, quin hæc obligatio simul transeat ad illos, qui bona ejusmodi ab Ecclesia percipiunt; alioquin etiam transiret ad ministros laicos; unde recte ait auctor *Crisis Theologicæ*, prorsus præsumendum non esse, quod fideles, qui permittunt dominium absolutum cantoribus laicis, idem negatum voluerint clericis.

230. *Dico II.* Neque oritur dicta obligatio ex religione, neque ex charitate; sed ex solo jure Ecclesiastico.

Prob. 1^a. p. Si esset hæc obligatio ex religione, ergo vel quia clerici sunt

personæ sacræ, vel quia bona ipsa sacræ sunt; sed neutrum inducit obligationem religionis: non primum; quia alioquin sequeretur, quod æque ex religione tenerentur ad expendenda in causas pias bona patrimonialia, et quasi talia, vel parsimonialia. Non secundum; quia bona illa non sunt res sacræ eo modo, quo res proxime et specialiter ad cultum divinum consecratæ, ut calices aliaque vasa sacræ; sed solum dicuntur res sacræ; quia a fidelibus oblata, ut ad promovendum cultum divinum impendantur: sed id eo ipso factum est, dum ex rebus Ecclesiasticis extracta; clericis beneficialia data in stipendium sunt, qui postmodum eas ad causas profanas expendendo, æque parum committunt sacrilegium, quam pauperes ipsi, et laici.

Prob. 2^a. p. 1°. Quia juxta Doctorem Angelicum 2. 2. Q. 32. a. 3. lex elemosynæ non obligat graviter, nisi in extrema necessitate, et tunc æque laicos, quam clericos stringit; at omnium consensu, illa clericorum obligatio distinguitur a communi illa laicorum, nec præcise casum extremæ necessitatis respicit. 2°. Si ex charitate dimanaret hæc obligatio, solum se ad pauperes extenderet; nec proinde satisfaceret clericis, si ad causas pias alias, templa, et similes expenderet bona superflua, quod repugnat communi omnium sensui, et c. *quia tua fraternitas. Caus. 12. Q. 1.*

Prob. 3^a. p. Quia cum ex una parte certa sit clericorum obligatio pie expendendi beneficialia superflua, nec alius assignari possit titulus, ex quo ista obligatio profluat, sequitur, eam non nisi ex præcepto mere Ecclesiastico oriri posse. Proponit hoc Tridentinum Sess. XXV. cap. 1. de Reform. ubi primo de Episcopis loquens ait: *Omnino eis interdicit, ne ex redditibus Ecclesiæ consanguineos, familiaresve suos augere studeant, cum et Apostolorum Canones prohibeant, ut res Ecclesiasticas, quæ Dei sunt, consanguineis donent, sed si pauperes sint, iis ut pauperibus distribuant, eas autem non distrahant, nec dissipent illorum causa.* Tum paulo post: *quæ vero de Episcopis dicta sunt, eadem non solum in quibuscumque beneficia Ecclesiastica tam secularia, quam regularia obtinentibus, pro gradus sui conditione observari, sed et ad S. Rom. Ecclesiæ Cardinales pertinere decernit.* Quæ etsi in rigore possent intelligi de iis Ecclesiæ bonis, quorum Episcopi et alii clerici tantum administrationem habent, si tamen spectetur communis Doctorum interpretatio, et sensus Ecclesiæ et consuetudo, ex quibus optime sensus legis intelligitur, imo si eorum, qui Concilio interfuerunt, mens respicitur, etiam de redditibus beneficialibus accipienda sunt. Nec refert, quod Concilium ad Canones Apostolorum provocet, quo tempore nondum facta bonorum divisio, sed hæc communia erant clericorum, Ecclesiæ et pauperum; nam Concilium eo provocavit, ut inde peteret pro lege sua rationem congruentiæ, non ut ostenderet, se de iis tantum bonis loqui, quæ propria solius sunt Ecclesiæ. Si igitur Tridentinum prohibeat, donationes ex redditibus clericorum fieri in consanguineos non egentes ad eos præcise amplius ditandos, quanto magis prohibentur profusiones in luxum, aliosque profanos usus, et illicitos?

231. *Obj. I.* Ante divisionem bonorum et erecta beneficia, quæ redundabant habita sustentatione congrua Episcopi et ministrorum, debebant ex titulo justitiæ expendi in pauperes aliasque causas pias; ergo etiam adhuc

dum post divisa bona erectaque beneficia. *Prob. Cons.* Quia bona hæc per divisionem non mutarunt naturam, nec pauperum fieri potuit conditio deterior.

R. 1°. N. Ant. Cum DOM. SOTO, VALENTIA, SYLVIO aliisque. Et unde hoc solide probabunt adversarii, cum ex oblationibus fidelium præcise non nisi eorum pium desiderium, ut, si quid remaneat superflui, aliquid pauperibus aliisque piis causis obveniat, possit colligi? Damus, Episcopos bonorum Ecclesiæ administratores separasse partem ex communi proventuum massa distribuendam pauperibus; sed unde constat, eos id ex pacto cum fidelibus inito, ac proin obligatione justitiæ fecisse, et non potius ex mera in egenos charitate? Esto, quod ii ex clericis, quibus Episcopi partem a se separatam dividendam pauperibus commiserant, tenerentur ex justitia partem sibi commissam iis, quibus ab Episcopo destinata, et sic donata, distribuere, ut raptores rei alienæ fierent, si quid ex ea retinerent sibi, non secus ac alii quicumque sive clerici, sive laici, quibus res alteri tradenda committitur.

R. 2°. T. A. N. Cons. Permisso enim, quod superflua, cum Ecclesiasticorum bona adhuc essent communia, debuerint ex justitia in causas pias impendi; huic obligationi suæ satisfecit Ecclesia eo ipso, quod in divisione æque partem pauperibus, ac suam fabricæ Ecclesiæ assignavit, quam Episcopo et clericis: hinc vero non sequitur, quod etiam post divisionem hæc obligatio justitiæ incumbat clericis, rursus de sua parte, quod redundat, dividendi pauperibus, cum per divisionem æque dominium fuerit respectu suæ partis translatum in clericos, quam in alios dividentes, ut pauperes, etc. Unde

Ad prob. D. Non mutarunt naturam moraliter *N. physice C.* Ante divisionem nemo in particulari habebat bonorum illorum dominium, sed erat penes omnes in communi; post divisionem una divisum est dominium inter partes dividentes. Nec pauperum reddita fuit deterior conditio, quia et his sua pars assignata fuit.

232. *Inst. 1. SIMPLICIUS* Papa ipse c. 28. *Caus. 12. q. 2.* post bonorum divisionem adhuc obligavit Gaudentium Episcopum ad restitutionem. Item c. *investigandum I. de pecul. clericor.* prædia empta a clerico post hujus mortem adjudicantur Ecclesiæ; ergo.

R. Ad 1^{am}. D. Ant. Ad restitutionem superfluum e sua quarta *N.* ad restitutionem trium aliarum portionum, Ecclesiæ, clericis et Ecclesiæ ministris, ac pauperibus debitarum, quas ad se pertraxerat *C. Cui* (Gaudentio) ait Pontifex, *hoc specialiter præcipimus, ut tres illas portiones, quas triennio dicitur sibi tantummodo vindicasse, restituat.*

Ad 2^{am}. *R.* juxta Rubricam, agi de rectore Ecclesiæ, qui nihil patrimonii habens, emerat prædia, unde ea ex ipsius Ecclesiæ bonis quæsitæ præsumebantur.

233. *Inst. 2.* Pars bonorum in divisione pauperibus assignata evanuit; ergo probabilius confusa fuit cum parte Episcoporum et clericorum; ergo adhuc pauperes jus habent in bonis clericorum.

R. N. Cons. Etsi enim non satis constet, quo pars pauperum devenerit, non inde sequitur; ergo confusa est cum parte clericorum. Rectius præsum-

mitur, eam, ne lapsu temporis illa pauperes fraudarentur, statim post divisionem fuisse ab Episcopis distributam in pauperes, vel inde erecta hospitalia, xenodochia; in expeditiones sacras impensam, etc. clericos vero illa pauperum rapina voluisse ditescere, gravissimum delictum esset, quod non præsumi, sed probari debet. Quin longe rectius præsumi contrarium debet, quia tot inter sanctos Præsules, ac timoratae conscientiae clericos fuissent, qui se opposuissent, nec sustinuissent rei alienae detentionem; at nunquam eorum quis id asseruit, monuit, reclamavit, ut res sua redderetur pauperibus.

234. *Inst. 3.* Fideles tam ante, quam post divisionem ideo tam liberales fecerunt foundationes Ecclesiarum et beneficiorum, ut Beneficiati superfluos redditus in pauperes dividerent; ergo. *Prob. Ant. 1°.* Ex Capitularibus CAROLIM. quibus hæc inserta formula legitur: *Offero Deo, atque dedico omnes res, quæ hæc in chartula tenentur insertæ pro remissione peccatorum meorum, ac parentum, ac filiorum, ad serviendum ex his Deo in sacrificiis, missarumque solemnibus, orationibus, luminariis, pauperum ac clericorum alimoniis, et cæteris divinis cultibus, atque illius Ecclesie utilitatibus. Si quis autem eas inde, quod fieri nullatenus credo, abstulerit, sub pena sacrilegii ex hoc Domino Deo, cui eas offero atque dedico, districtissimas reddat rationes.* 2°. Ex Concilio AQUISGRANENSI I. quod c. 116. de fidelibus ait: *Facultatibus suis sanctam locupletem fecerunt Ecclesiam, ut ex his et milites Christi alerentur, Ecclesie exornarentur, pauperes recrearentur.* 3°. Ex Concilio TRIBURIENSI, quod anno 895. decimas dari ait in sustentationem pauperum.

R. D. *Ant.* Fecerunt has foundationes, proferendo simul piam intentionem suam et votum, ut aliquid obvenerit pauperibus C. sub conditione expressa in pactum deducta N. Responsio ex probatione Concl. primæ intelligitur. Nec refert, quod foundationes illæ sæpe perquam copiosæ et liberales sint; nam has fecerunt fideles ideo, 1. ut clerici non vilescerent propter inopiam, 2. ut cohiberentur ab aliis quæstibus faciendis, lucris, negotiatione, quæ statum clericalem dedecent, sed tanto liberius vacarent Deo, sine sollicitudine conquiendi plura temporalia.

Ad prob. eadem est responsio. Nec obstat, quod in formula Carolina exprimat intentio fidelium; non enim ideo continuo deducta in pactum censi debet, aut apposita per modum conditionis sine qua non; quia alioquin, si clericus superfluos redditus in alias causas pias, præterquam pauperes expenderet, teneretur his determinate restituere, nec suæ satisfaceret obligationi, quod tamen negant adversarii. Igitur in formula hæc intentio innuitur ideo, ut inde Ecclesia, sive hujus Rector intelligat, quomodo res absolute donatas debeat pie impendere, videlicet in clericos, secundo pauperes, tertio utilitatem Ecclesie. Unde responderi potest secundo: Hæc similiaque testimonia non præcise loqui de beneficiorum redditibus, sed etiam bonis aliis assignatis fabricæ Ecclesie, ac pauperibus; subinde enim fideles ipsi suas donationes partiebantur, partem assignando clericis, partem pro fabrica et conservatione Ecclesie, partem pauperibus; vel si bona sua offerrent in globo, indicata sua intentione, ut in formula Carolina, tunc ad summum (vide prob. Concl. 1^æ.) tenebatur Rector Ecclesie ad fines expressos bona dividere, quin, distributione facta, transiret ad clericos obligatio jus-

titie, id, quod ex eorum parte sustentationi redundat, rursum dandi pauperibus; sicut neque juxta adversarios transit ad Ecclesiam ipsam, ut in pauperes erogaretur, quod redundaret pro fabrica.

235. *Obj. II. 1°.* INNOCENTIUS XII. in Bulla edita anno 1692. contra nepotismum ait: *nec sibi, nec aliis Pontificibus licere, ut ex proventibus Sedis Apostolicæ suis nepotibus plus dent, quam eorum in Ecclesia merita, aut paupertas exigunt; proinde aliter factas rescindi debere, ac curæ suis successoribus fore, ut ita donata rursus cameræ Apostolicæ vindicentur; sequere ita statuere, ut exemplo suo cæteri quoque Antistites et Ecclesie Prælati discant juxta æquitatis et justitiæ leges disponere; ergo agnoscit esse obligationem justitiæ, ut bona superflua pie expendantur.* 2°. Clerici non raro vocantur patres, tutores pauperum; ergo obligantur pauperibus ex justitia, ut tutor pupillo. 3°. Sententia nostra nocet pauperibus, fovet luxum clericorum; ergo.

Ad 1um. R. 1°. N. *Cons.* Quia INNOCENTIUS loquitur non solum de proventibus, qui ex Ecclesie Romanæ territorio, sed et undequaque ex orbe catholico ipsi præbentur, ac ad bona simpliciter Ecclesiastica potius, quam beneficia pertinent; cum ex his determinata aliqua portio quasi pro congrua sustentatione non sit assignata Pontifici; sed ei tanquam supremo administratori reddantur omnes, impendendi pro necessitate ac bono Ecclesie, in officiales diversarum curiarum, Legatos, etc. Idem dicendum de Episcopis aliis, iis scilicet, quibus ex Ecclesie redditibus pro portione congrua non est determinata certa aliqua reddituum quantitas, sed omnes eorum sunt administrationi ac bonæ fidei relictæ.

R. 2°. S. Pontificem hic non loqui de justitia stricta, sive commutativa, sed distributiva; ac velle ut Prælati quicumque non attendant ad nepotismum, sed ad merita personæ, quando ministeria Ecclesie, quibus annexa sunt stipendia Ecclesiastica, distribuunt. Colligitur ex verbis, quibus Pontifex utitur; ait enim 1°.: *Quo custodita in omnibus Ecclesiasticæ disciplina, atque justitiæ NB. distributive regule, nemini relinquatur conquerendi, vel obloquendi occasio; sed Ecclesiastica stipendia ministrantibus in Ecclesia Dei æqua lance assignentur.* 2°. Quia dicit rescindi debere, quod ita in nepotes contulerint; alias enim ejusmodi donationes de rebus Ecclesie propriis non solum rescindibiles essent, sed per se ipso Ecclesiastico jure nullæ.

Ad 2um. R. D. Dicuntur patres pauperum, tutores, latiori sensu, quia his strictior incumbit obligatio ex superfluis succurrendi pauperibus C. sensu stricto, ut his obligentur alendis, velut pater filio naturali ex jure naturæ; aut tutor ex contractu pupillo N.

Ad 3um. R. N. *Ass.* Non enim hoc est fovere luxum, sed tribuere cuique, quod suum est. Deinde probas nimium; clericos scilicet aliunde divites nihil posse percipere de altari, sed hoc omne deberi pauperibus, quia, secus, etiam foveretur clericorum luxus; imo, si hæc teneret ratio, non tam clerici, quam seculares tenerentur superflua titulo justitiæ expendere in pauperes, quia alias foveretur luxus secularium.

Si quaeras demum, quandonam urgeat præceptum clericos, ut superflua pie expendant?

R. Tempus hoc in jure nusquam determinatum esse; unde non tenentur

lapso quolibet anno, quod redundat, applicare continuo causis piis; sed possunt eo differre, dum collecta summa sufficiens sit ad faciendas fundationes pias; vel etiam relinquere Ecclesie, vel testamento post mortem aliis usibus piis. Suadetur tamen, ut vel ipsi vivi superflua pie applicent, vel mature de his testamento pie disponant, ne forsan morbo et morte præventi cogantur ea relinquere vel fisco in spoliū; vel consanguineis, ubi hi ab intestato clericis succedunt, in luxum, sicque, citra animæ suæ solatium, experiantur antiquum et tritum illud: *Quod non capit Christus, rapit fiscus.*

ARTICULUS III.

QUENAM POTESTAS ALIENANDI COMPETAT RECTORI, VEL ADMINISTRATORI ECCLESIE, EJUSQUE BONORUM?

236. *Observe I.* Nomine Ecclesie, etsi eo principaliter veniant Ecclesie propriæ tales, extensione tamen juris comprehendi nunc etiam quæcumque loca pia, ut hospitalia, domus religiosæ, clericorum collegia et similia; nam licet LEO imperator *L. jubemus C. de SS. Eccles.* solum loquatur de Ecclesiis stricte talibus; postea tamen Constitutio hæc extensa fuit ad omnem locum pium per *Auth. Hoc jus porrectum c. eod.* quæque refertur in *c. Ea enim 2. Caus. 10. q. 2.* ac veluti canonizata est *c. Nulli 5. de reb. Eccles. alien. vel non.*

Observe II. Nomine alienationis hic veniunt omnes illi contractus, per quos Ecclesia vel amittit jus aliquod, vel gravatur onere; in specie sequentes: 1º. Donatio, venditio, permutatio, *g. Nulli cit. 2º.* Constitutio pignoris, seu hypothecæ saltem specialis, *c. eod. et Extrav. Ambitosæ. 3º.* Concessio nova in feudum, vel emphyteusin, *c. et Extrav. citt. 4º.* Locatio ultra triennium, *Clement. I. et Extrav. Ambitosæ. 5º.* Cessio litis super re Ecclesie alienari prohibita, *c. Dudum 59. de Elect. 6º.* Transactio, qua res Ecclesie, vel possessio ejusdem transfertur in alium; item compromissum; cum enim ex hoc sequi possit translatio rei, vel possessionis in alterum, is, qui rem aliquam alienare nequit, super ea quoque compromittere prohibetur. 7º. Constitutio ususfructus, vel servitutis realis. 8º. Unio perpetua Ecclesie, vel beneficii cum alia Ecclesia, vel beneficio; nam et ad ejusmodi unionem faciendam Episcopus Capituli consensu indiget. *Clement. 2. h. t.*

237. *Dico.* Administratoribus bonorum Ecclesie, prohibitum est immobilia, et mobilia pretiosa, quæ servando servari possunt, alienare, nisi ob justam causam, et observatis præscriptis solemnitatibus. Constat ex juribus antea citatis.

Dixi autem 1º. *nisi ob justam causam*; sunt vero sequentes: 1ª. *Necessitas*, ut si Ecclesia sit ære alieno gravata, quo se aliter liberare nequit; si aliunde non suppetat, unde ruinam minitans, vel collapsa Ecclesia reparari possit, vel ei provideatur de necessariis ad divina rite peragenda, etc. 2ª. *Major Ecclesie utilitas*, ut si alienando augeantur Ecclesie redditus, velut si rei alienatæ loco comparatur melior ac fructuum feracior, vel commodior, quia Ecclesie vicinior, ac universim, quando rem alienari expedit, velut quando

Ecclesia, nisi alienaret, plus inde incommodi, quam commodi reciperet, *Can. 15. 52. Caus. 12. q. 2. C. 7. et 8. de his, quæ fiunt a Prælat. 3º. Pietas*, ut pro redemptione captivorum, vel pauperum sublevanda necessitate gravi; pro removenda necessitate, vel periculo communi Reipublicæ, modo relinquatur Ecclesie tantum, quantum ipsa exigit ad necessitates proprias ac sustentationem ministrorum.

Dixi 2º. *et observatis præscriptis solemnitatibus*, hoc est, ut duo hæc, justa causa, et solemnitatum observatio requirantur copulative, et alterutrum solum non sufficiat: nisi hic illic observantiam solemnitatum, vel jus ipsum aut consuetudo remittat, vel eæ ob urgentem ac inevitabilem necessitatem servari non possunt; quo casu jus ipsum eas remittere censeatur, cum, quod in Ecclesie bonum alias de jure statutum, in illius detrimentum detorqueri non debeat.

Solemnitates vero præscriptæ sequentes sunt: 1º. Tractatus, quo Prælati cum Capitulo deliberare debet, vel cum illis, ad quos res alienanda pertinet, an expediat alienatio, adsitque una ex requisitis causis. 2º. Consensus majoris partis et subscriptio Capituli, si quod habet Ecclesia, vel aliorum, quorum interest. 3º. Auctoritas et consensus Prælati, vel Superioris, id est ejus, qui ex munere publico præest Ecclesie. Constant hæc ex *Can. sine 52. Caus. 12. q. 2. c. 1. 3. 8. de his, quæ fiunt a Prælat.* Ubi tamen

Observe: quod, etsi tractatus, consensus expressus, subscriptio, spectato jure antiquo citato requirantur solum, dum agitur de alienatione perpetua, donatione, venditione, permutatione, utpote quæ tres species solæ, *Can. 52. et c. 1. 8. citt.* memorantur; juxta *Extrav. Ambitosæ*, tamen probabilius consensus necessarius sit ad cæteras alienationis, etiam temporalis, species ibidem recensitas, excepta sola locatione ad triennium.

238. *Dices 1º. Can. 20. 53. Caus. 12. q. 2.* alienatio permittitur sine solemnitatibus; ergo.

R. D. A. Rerum exigui valoris *C.* immobilium majoris valoris, vel pretiosarum mobilium, et servabilium *N.* Rerum exigui valoris alienatio nullo jure reperitur prohibita, ac proinde censeatur permessa *arg. L. 5. ff. de probat.* Et vero nimis foret difficile administratoribus bonorum Ecclesie in omni ejusmodi rei alienatione adhibere solemnitates; deinde si tutoribus et curatoribus liceat res tales pupillorum suorum et minorum distrahere, *L. 22. et 24. de Administr. Tutor.* cur non administratoribus Ecclesie, cui curatoris loco sunt juxta illud: *Ecclesia est semper minorennis.* Nec refert, quod Prælati, vel Rectores Ecclesie juramento sibi interdixerint alienationem simpliciter; nam juramentum hoc sumendum est juxta terminos et dispositionem juris, cum versetur circa juris materiam, *c. 21. et 35. de Jurejur.* De jure vero talis alienatio non est prohibita. Unde res ex natura sua steriles, ut calices, vasa ac ornamenta antiquata passim Prælati vi consuetudinis alienant, permutant cum melioribus et elegantioribus sine solemnitate ulla.

239. *Dices 2º.* In *c. 7. de reb. Eccl. alien. vel non.* permittitur concessio rei in emphyteusin, vel etiam feudum; ergo.

R. D. Ant. Rei sterilis, ut cultura reddatur fertilis, sicque Ecclesie utilis; item permittitur etiam alias emphyteuticatio, infeudatio rei jam ab anti-